

بسمه تعالی

اقتصاد مقاومتی

سیاست ها و برنامه ها

کمیته اقتصاد مقاومتی اداره کل هواشناسی استان اصفهان

اردیبهشت 95

الف. تعریف اقتصاد مقاومتی

تعریف اقتصاد مقاومتی از بیان رهبر معظم انقلاب: « اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که در شرایط فشار، در شرایط تحریم، در شرایط دشمنی ها و خصومت های شدید می تواند تعیین کننده ی رشد و شکوفایی کشور باشد. »
به عبارت دیگر می توان اقتصادی را که تاب آور، توانمند و برخوردار از قدرت بالای برگشت پذیری به مسیر تعالی جدید باشد اقتصاد مقاومتی دانست، به گونه ای که این اقتصاد با هر تنش، چالش و شوک از مسیر تعادل خارج نشود.
مهمترین هدف این است که اقتصاد کشور در برابر تکان های خارجی و فشارهای بیگانه مقاوم شود.

ب: محورهای 10 گانه اقتصاد مقاومتی در بیانات مقام معظم رهبری:

- 1- شناسایی و تمرکز بر فعالیت ها و زنجیره های مزیت دار اقتصادی.
- 2- احیاء و به حرکت درآوردن تولید داخلی.
- 3- خودداری جدی از خریدهای خارجی که قدرت تولید داخل را تضعیف می کند.
- 4- مدیریت پولها و منابع مالی ایران که از خارج وارد کشور می شود.
- 5- دانش بنیان شدن بخش های مهم اقتصادی استان از جمله بخش نفت، گاز، تولید موتور ...
- 6- بهره برداری از بخش هایی که قبلا در آنها سرمایه گذاری کلان انجام شده است.
- 7- مشروط شدن همه تعاملات خارجی به انتقال فناوری.
- 8- مبارزه جدی با فساد، ویژه خواری و قاچاق
- 9- افزایش بهره وری انرژی
- 10- نگاه ویژه و حمایتی به صنایع کوچک و متوسط برای ایجاد اشتغال و تحرک اقتصادی

ج: برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی:

قوای سه گانه کشور طی سه سال، برنامه های مختلفی را برای عملیاتی کردن اقتصاد مقاومتی مطرح کردند که در مجموع 12 برنامه ملی نهایی شده است.:: برای هر کدام از برنامه های ملی تعیین شده، ده ها پروژه عملیاتی نیز تدوین شده است.

ردیف	برنامه ملی	دستگاه مسئول	دستگاههای همکار
1	برنامه ملی ارتقای بهره وری	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	وزارت نفت، وزارت نیرو، وزارت صنعت، معدن و تجارت، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارت جهاد کشاورزی، معاونت اجرایی رئیس جمهور
2	برنامه ملی پیشبرد برونگرایی اقتصاد	وزارت امور اقتصاد و دارایی	وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت امور خارجه، وزارت راه و شهرسازی، صندوق توسعه ملی، وزارت نیرو، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
3	برنامه ملی عدالت بنیان کردن اقتصاد و توسعه عدالت اجتماعی	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، وزارت کشور، وزارت جهاد کشاورزی و کمیته امداد امام خمینی (ره)
4	برنامه ملی برقراری انضباط مالی در بخش عمومی و قطع وابستگی بودجه به نفت	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	وزارت امور اقتصادی و دارایی و صندوق توسعه ملی
5	برنامه ملی شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد	وزارت امور اقتصادی و دارایی	وزارت دادگستری، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
6	برنامه ملی ارتقای توان تولید ملی	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت کشور، معاونت اجرایی رئیس جمهور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و اتاق بازرگانی
7	برنامه ملی توسعه اقتصاد دانش بنیان	وزارت صنعت، معدن و تجارت	معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت نیرو، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
8	برنامه ملی گفتمان سازی و فرهنگ سازی اقتصاد مقاومتی	سازمان صدا و سیما	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سازمان تبلیغات اسلامی
9	برنامه ملی توسعه ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل زنجیره پایین دستی و توسعه بازار	وزارت نفت	وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت امور اقتصادی و دارایی، صندوق توسعه ملی، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
10	برنامه ملی هدفمندی یارانه ها	معاونت اجرایی رئیس جمهور	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت نفت، وزارت نیرو، وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، سازمان هدفمندی یارانه ها و وزارت امور اقتصادی و دارایی
11	برنامه ملی مردمی کردن اقتصاد	وزارت امور اقتصادی و دارایی	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان صدا و سیما

پنج رویکرد اصلی برنامه ملی اقتصاد مقاومتی عبارتند از: برونگرایی، درون زایی، مردم گرایی، دانش گرایی و عدالت در همه بنیان های اقتصادی.

د: توصیه های رهبر معظم انقلاب جهت اجرای موفق و موثر برنامه های ملی اقتصاد مقاومتی:

1- رویکردهای اقتصاد مقاومتی (عدالت بنیانی، مردمی بودن، دانش بنیانی، درونزایی و برونگرایی) در همه برنامه‌ها (از جمله برنامه ششم توسعه و بودجه سنواتی) و فعالیت‌های دستگاه‌های اجرایی حاکم گردیده و اجرای اقتصاد مقاومتی تنها منوط به این برنامه‌ها نگردد. باید اطمینان حاصل شود که کلیه اقدامات دستگاه‌ها منطبق با این سیاست‌ها است.

2- برنامه اقتصاد مقاومتی نباید برنامه‌ای مجزا از برنامه ششم توسعه باشد. برنامه اقتصاد مقاومتی باید در قالب برنامه ششم توسعه تدوین و پیگیری گردد. در ابلاغیه سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه بر این موضوع تأکید شده است.

3- تعیین نقش دستگاه‌های اجرایی و مناطق جغرافیایی، زمان‌بندی اجرای پروژه‌ها و اهداف کوتاه‌مدت (تا پایان دولت یازدهم)، میان‌مدت (پایان برنامه ششم) و بلندمدت (انتهای چشم‌انداز بیست ساله) صورت پذیرفته و کلیه دستگاه‌های اجرایی نسبت به آن پاسخگو شوند.

4- به حرکت درآوردن و تعیین نقش آحاد جامعه جهت مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی و توانمندسازی آنها و به کارگیری کلیه ظرفیت‌های کشور به ویژه جوانان مورد توجه قرار گرفته و برنامه‌ها تنها ناظر بر بخش‌های دولتی نباشد.

ه- سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی:

رهبر معظم انقلاب اسلامی در سال 92 سیاست‌های کلی «اقتصاد مقاومتی» را پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح ذیل تعیین نمودند:

1- تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم‌درآمد و متوسط.

2- پیشسازی اقتصاد دانش بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش بنیان در منطقه.

3- محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور.

4- استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی.

5- سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.

- 6- افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص.
- 7- تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا).
- 8- مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید.
- 9- اصلاح و تقویت همه‌جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی.
- 10- حمایت همه جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزآوری مثبت از طریق:
 - تسهیل مقررات و گسترش مشوق‌های لازم.
 - گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت‌های مورد نیاز.
 - تشویق سرمایه گذاری خارجی برای صادرات.
 - برنامه ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل‌دهی بازارهای جدید، و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه.
 - استفاده از ساز و کار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز.
 - ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف.
- 11- توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج.
- 12- افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب پذیری اقتصاد کشور از طریق:
 - توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان.
 - استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف‌های اقتصادی.
 - استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای.
- 13- مقابله با ضربه پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز از طریق:
 - انتخاب مشتریان راهبردی.

- ایجاد تنوع در روش‌های فروش.
 - مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش.
 - افزایش صادرات گاز.
 - افزایش صادرات برق.
 - افزایش صادرات پتروشیمی.
 - افزایش صادرات فرآورده‌های نفتی.
- 14- افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز، بویژه در میادین مشترک.
- 15- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.
- 16- صرفه جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی سازی اندازه دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید.
- 17- اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی.
- 18- افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت.
- 19- شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و
- 20- تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه.
- 21- تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن بویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی.
- 22- دولت مکلف است برای تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با هماهنگ سازی و بسیج پویای همه امکانات کشور، اقدامات زیر را معمول دارد:
- شناسایی و بکارگیری ظرفیت‌های علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب.

- رصد برنامه‌های تحریم و افزایش هزینه برای دشمن.

- مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه طرح‌های واکنش هوشمند، فعال، سریع و به هنگام در برابر مخاطرات و اختلال‌های داخلی و خارجی.

23- شفاف و روان سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار.

24- افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن.